

Bölüm 1

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DRAMA TEKNİKLERİ¹

Ömer Tuğrul KARA²
Yakup UÇAR³

GİRİŞ

Eğitim sistemimizde son yıllarda yaşanan gelişmelerle yöntem ve teknik kavramlarına bakış açısı hızla değişmeye başlamış, dersin işlenişinde farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılması vazgeçilmez bir hale gelmiştir. Yöntem ve teknik terimleri eğitimciler arasında tek tek ele alındığı gibi çoğunlukla ikisi birlikte kullanılmıştır. Bazen bu iki terim anlamsal boyutta birbirine de karıştırılmıştır. Yöntem, “tarz, usul, metot, yol ve yaklaşım” kelimeleriyle ifade edilmektedir. Genel yaklaşım olarak bu terimin Türkçesi “yöntem”, İngilizcesi “metot”, Arapçası “usul” olarak kullanılmaktadır (Kara, 2014: 76). Öncül (2000:1208) ise yöntemi; genel anlamda olaylar ve kavramlar üzerinde çalışmanın düzenli yolu, özellikle bilimsel gerçekleri ortaya koymadaki düzenli çalışma biçimi, dar anlamda da belli bir bilim dalında özel biçimde çalışma türü, yaklaşım biçimi olarak tanımlamaktadır. Başka bir tanımla yöntem, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yol veya bir amaca ulaşmak için izlenen en kısa yoldur (Demirel, 2006: 76). Teknik ise hem günlük hayatta hem de eğitim süreci içerisinde pek çok anlamıyla karşımıza çıkar. Her şeyden önce kelime eski Yunancada “sanat” anlamına gelir. Türkçe sözlükte ise şöyle tanımlanır: (1) Bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi. (2) Fizik, kimya, matematik vb. pozitif bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama. (3) Bu uygulamaya dayanan, bu uygulamaya ilişkin. (4) Yol, beceri, yöntem (Türkçe Sözlük, 2011: 2306). Eğitim sürecinde tekniği; bir yöntemi uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içi etkinlikler bütünü olarak düşünebiliriz. Yöntemi planlama; tekniği ise bir uygulama biçimi olarak değerlendirebiliriz.

¹ Bu kitap bölümü 03-05 Kasım 2017 tarihlerinde Bandırma Üniversitesi ve RESSCongress’in birlikte düzenlediği 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan aynı başlıklı sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

² Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, gevheri6@hotmail.com

³ Bilim Uzmanı, Millî Eğitim Bakanlığı, yakupucar@yandex.com

ürünler oluşturdukları, grup çalışmalarında birlikte üretme ve paylaşma isteği duydukları, sözcük dağarcıklarını artırdıkları görülmektedir (Karateke, 2006; Kara, 2010; Aykaç, 2011; Şenol, 2011; Yeşilyurt, 2011; Özcan, 2013). Bu çalışmayla drama teknikleriyle üst düzey düşünme becerileri arasındaki ilişkiye de bakılmıştır. Üst düzey düşünme, bireyin kendi düşünme süreçlerinin farkında olması, bunları izlemesi, düşünme süreçlerini kontrol etmesi ve iyileştirmesini içeren düşünme türüdür (Güneş, 2012:133). Öğretim süreci içerisinde kullanılan drama teknikleri öğrencilerin yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, ilişki kurma, yorulmama ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Drama teknikleriyle dil becerileri, öğrenme alanları ve üst düzey düşünme becerileri arasındaki ilişkiyi gösteren tabloya baktığımızda drama tekniklerinin en çok dinleme/izleme ve konuşma en az ise okuma öğrenme alanına hitap ettiğini görmekteyiz. Hemen hemen bütün tekniklerin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirdiğini, üst düzey düşünce becerilerine yönelik olduğu sonucuna ulaşmaktayız.

Drama tekniklerinin Türkçe derslerinde daha sağlıklı kullanılmasında Türkçe öğretmenleri için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir, bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

1. Türkçe öğretimi programlarında drama yöntemi içerisinde tekniklere ayrıntılı bir şekilde yer verilmelidir.
2. Programın uygulayıcısı öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli ancak verilen eğitimler kuramsal değil uygulamaya dönük olmalıdır.
3. Üniversitelerde Türkçe öğretmeni adaylarına verilen “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersinin saati artırılmalıdır.
4. Türkçe ders kitaplarında drama tekniklerine uygun metinler seçilmelidir.
5. Okulların fiziksel şartları drama yapılması için uygun hale getirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, N. (2011). *Çağdaş Fransızca öğretimi yöntemlerinde drama tekniklerinin kullanılması* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, Ö. (2010). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2007a). Dramada temel kavramlar. A. Öztürk (Ed.), *İlköğretimde Drama* (s. 1-18.) içinde (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2007b). Yaratıcı drama tanımı, aşamaları. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1, 17-31.
- Aslan, N. (Ed.). (2007). *Dramaya çok yönlü bakış : Türkiye 2. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri – 2000*. Ankara: Oluşum Drama.
- Ataş, M. (2014). *İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin konuşma kaygılarının drama teknikleri aracılığıyla azaltılması* (Yüksek lisans tezi). Çığ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

- Mersin.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M. ve Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Turkish studies*, 8(9), 671- 682.
- Cömertpay, B. (2006). Dramanın 5-6 yaş grubu çocukların dil edinimine etkisi (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2005). Dramada beden dili. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 6(2), 103-113.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğrenme sanatı*. Ankara: Pegem A.
- Güney, S. (2009). *Drama tekniklerinin ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda kullanımı (Dede Korkut hikâyeleri örneği)* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kara, Ö. T. (2014). Türk dili ve edebiyatı dersinde öğretim yöntem ve teknikleri. M. D. Erdem (Ed.), *Türk Dili ve Edebiyatı Özel Öğretim Yöntemleri Kitabı* (s. 79-112) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı dramanın ilköğretim II. kademe 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisi* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kavcar, C. (1988). Türkçe öğretiminde dramatizasyon yöntemi. *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı* (s. 83-90) içinde. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Koç, İ. (2013). *Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Orta, A. Z. (2009). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, Ş. (2013). *Yaratıcı dramanın anlayarak anlatma becerilerinin geliştirilmesine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. Ankara: MEB Yayınları.
- Öztürk, A. (2007). Dramada teknikler. A. Öztürk (Ed.), *İlköğretimde Drama* (s. 125-141) içinde (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Peker, Ş. (2015). *Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şenol, Z. (2011). *Deyimlerin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama yeterlilikleri* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Vural, R. A. ve Somers, J. W. (2012). Hümanist İlköğretim Programları İçin İlköğretimde Drama: Kuram ve Uygulama. Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyurt, E. (2011). *6. sınıflarda yapım eklerinin öğretimine yaratıcı drama yönteminin etkisi* (Yüksek